

GYÓGYÁSZATI KANNABISZ

- A kannabisz gyógyászati hatásairól szóló első tudományos munka Európában 1830-ban jelent meg Friedrich Ludwig Nees von Esenbeck német gyógyszerész neve alatt. Ezt követően egy ír orvos, William B. O'Shaughnessy hívta fel a figyelmet sorozatos kutatásaival a kannabisz sokrétű gyógyászati hatásaira olyan betegségek esetén, mint például a tetanusz, a reuma vagy a kolera. Ezek a kutatások és eredményeik tekinthetők mérőföldkönek Európában a kannabisz orvosi felhasználása tekintetében.
- Raphael Mechoulam izraeli vegyész 1964-ben elsőként tárta fel és izolálta kannabiszból a THC-t, majd 1965-ben megtalálta a CBD-t is.
- Dennis Peron amerikai politikai aktivista nevéhez fűződik a gyógyászati kannabisz mozgalom. Hatására 1991-ben a világon először Kaliforniában engedélyezték a kannabisz gyógyászati célú birtoklását.
- Hollandia az első Európában, ahol 2003 óta receptre kapható gyógyszerként a kannabisz.
- Magyarországon a kannabisz terméket használó éves kezelési költsége 4-5 millió forint. A költséget a betegnek kell állnia.

Az Európai Parlament nemrég elfogadott, az orvosi kannabisszal kapcsolatos állásfoglalásának célja az ezzel összefüggésben lévő jogszabályok Európai Unión belüli harmonizálása. Jelen Infójegyzet a kannabisz orvosi alkalmazásának kérdését járja körül.

A kannabisz az egyik legősibb haszonnövény fajta, melynek részei különböző célokra használhatóak. Virágát, a marihuánát és gyantáját, a hasist régebben nyugtató és étváagnövelő gyógyszerként használták.

A [kannabisznak](#) több, mint 70 aktív hatóanyaga közül a legismertebbek a [THC](#) (Tetrahidrokannabinol) és a [CBD](#) (Kannabidiol). A THC és a CBD farmakológiai hatásai eltérőek attól függően, hogy milyen receptorokhoz kapcsolódnak: a pszichoaktív THC a kannabisz tudatmódosító hatásáért felelős, míg a CBD – a THC-vel szemben nem pszichoaktív anyag – tudatmódosító hatással nem rendelkezik, függőséget nem okoz. A különböző kannabisz növények más-más arányban tartalmazzák ezeket a hatóanyagokat. Léteznek olyanok, melyek nagyobb arányban tartalmazzák a CBD-t és minimális mértékben THC-t. Az élvezeti szerként használt marihuána készítmények – a gyógyászati termékekkel ellentétben – nagyobb mennyiségben tartalmazzák THC-t. A gyógyszeripar olyan gyógyszereket igyekszik készíteni, melyek nem tudatmódosító hatásúak, CBD tartalmuk magasabb.

NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁS

Az 1925-ben elfogadott, Magyarország által 1930-ban [ratifikált, Nemzetközi ópiumegyezmény](#) tiltja a kannabisz kereskedelmét, kivéve, ha az orvosi vagy kutatási célt szolgál. Az Egyesült Nemzetek Szervezete ([ENSZ](#)) [Egységes Kábítószer-egyezménye \(1961\)](#), továbbá a [Pszichotrop Anyagokra vonatkozó Egyezmény \(1971\)](#) a kannabisz származékokat a tiltott kábítószer közé sorolja. Az 1961-es egyezmény I. és IV. melléklete a kannabisz-származékokat különösen rossz hatásúnak és betegségekeltőnek, valamint „*kevés vagy semmilyen terápiás hatással nem rendelkezőnek*” minősíti. Az 1971-es egyezmény különválasztotta a THC-t és a kannabisz egyéb hatóanyagait. A [CBD](#) kikerült a szabályozás alól, mert nem minősül kábítószernek. Több éves szakmai és civil kezdeményezésre az ENSZ szakosított intézménye, az Egészségügyi Világszervezet ([WHO](#)) 2016-ban határozott a minősítések felülvizsgálá-

gyógyászati alkalmazása és az Európában engedélyezett kannabinoid-tartalmú krémek, kapszulák és olajok legális használata.

GYÓGYÁSZATI HATÁSOK

A kannabisz számos krónikus betegség esetében hatékony szernek minősült tudományos kutatások és tapasztalatok alapján. Étvágygerjesztő és hányinger-csökkentő hatását **rákos betegek** esetében a kemoterápia mellékhatásainak ellensúlyozására alkalmazzák eredményesen. A THC tumorelles hatásra eddig kevés klinikai kísérlet zajlott ([British Journal of Cancer, 2006](#)), ezért annak eredményességét még [vizsgálják](#). Egy friss kutatás szerint ([JAMA Otolaryngol Head Neck Surgery, 2018](#)) fej-nyaki rákban a marihuána hatásos fájdalomcsillapító és szorongás oldónak bizonyult.

Görcsoldó tulajdonsága miatt elsősorban két fő területen: a **szklerózis multiplex (SM)** és az **epilepszia** esetében alkalmazzák sikeresen.

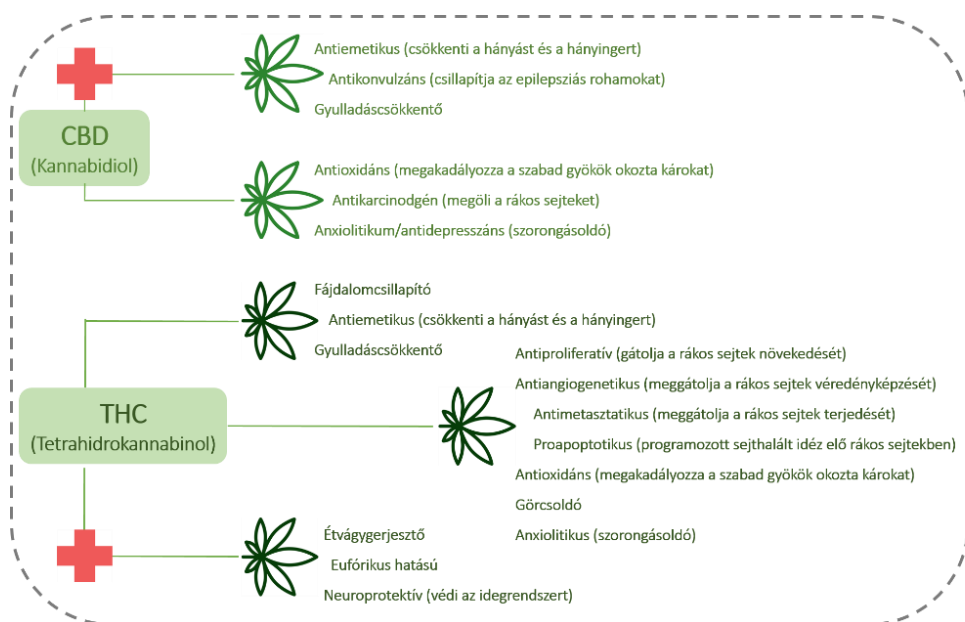
A gyógyászati marihuána kutatások az **SM** esetében nem új keletűek. A [nyolcvanas évek](#) óta foglalkoznak az SM betegek körében [hatékonyan](#) alkalmazott THC görcsoldó, izommerevséget csökkentő [hatásával](#). A GWPharma gyógyszer cég által gyártott már említett **Sativex** az egyik legismertebb, közvetlenül a kannabisz növényből készült gyógyszer, melyet orális sprayként forgalmaznak. Számos európai országban – Angliában, Németországban, Ausztriában, Dániában, Olaszországban, Lengyelországban, Svédországban, Finnországban, Izlandon és Spanyolországban – elérhető legálisan. A [vizsgálatok](#) szerint a gyógyszernek nincs tartós hatása a kognitív funkciókra, viszont egyenlő CBD-THC hatóanyag arányai miatt [bővítő](#) hatású.

Egyre több szó esik a CBD [epilepsziás gyermekek esetében](#) kifejtett jótékony hatásairól. A

hatóanyagot olajként tartalmazó és fecskendővel szájba bejutatott gyógyszerek segíthetnek az epilepsziás gyermekek [életminőségének javításában](#). Az Amerikai Epilepszia Társaság ([AES](#)) különösen az epilepszia két típusánál, a **Lennox-Gastaut szindróma** és a **Dravet szindróma** esetében minősíti ([AES, 2018](#)) különösen hatékonynak a CBD alapú gyógyszereket ([AES, 2018](#)). Az Egyesült Államok Élelmiszer és Gyógyszerügyi Hivatalának ([FDA](#)) tanácsadó testülete egyhangúlag [támogatja](#) a GWPharma által kifejlesztett Epidiolex befogadását a fenti betegségek kezelésében. Az Epidiolex-ben a kifejezetten erre a célra nemesített növényből kivonják a THC-t és így kizárólag a CBD hatóanyagát tartalmazza.

A kutatások tapasztalatai szerint ([Pharmacology & Pharmacy, 2015](#)) magasabb hatóanyag tartalmú és hatékonyabb gyógyszerek állíthatók elő közvetlenül a növényből kivonva, szemben a szintetikus úton nyert CBD-vel vagy THC-val. Egyéb (gyermekkori) epilepszia kezelésben használatos gyógyszerek is nagyon kevés, vagy egyáltalán semmilyen mértékben nem tartalmaznak THC-t. Egyéb izommerevség, ízületi gyulladás esetén is egyre többen kísérleteznek kannabisszal, például a gerinc megbetegedésével járó [Bechterew-kór](#) esetében.

2. ábra: A CBD és a THC gyógyászati hatásai

Forrás: Infoszolg/Magyar Orvosi Kannabisz Egyesület

A kannabisz hányinger, étvágytalanság, depresszió, fogyás valamint neuropátiás fájdalom esetén kifejtett jótékony hatása miatt **HIV** betegek kezelésére is [használható](#). Vizsgálják továbbá szerepét a vírus elleni harcban is.

[Glaukóma](#) esetében folynak a vizsgálatok új típusú terápiák kifejlesztésére. A kannabisz ugyan ideiglenesen enyhíti a szemnyomást, de a betegséget nem gyógyítja meg, hatása rövid ideig tart. Alkalmazása körültekintést igényel, különösen szívbetegek esetében.

Kutatások folynak továbbá többek között a [leukémia](#), az [agydaganat](#), a [Crohn betegség](#), illetve a [Parkinson kór](#) esetében alkalmazott marihuána gyógyászati hatásairól.

Problémák

A gyógyászati marihuána megbízható és igazolt hatásaiban [kétkedők](#) fő érve, hogy különféle betegségek esetében nem embereken tesztelt klinikai vizsgálatokat, hanem laborban lezajlott állatkísérleteket végeztek, így eredményességük emberek esetében [kérdéses](#) lehet.

A piacon lévő [CBD](#) vagy [THC](#) hatóanyag tartalmú gyógyszerek esetében folyamatosan zajlanak a klinikai vizsgálatok, azok esetleges mellékhatásainak teljes körű feltárására. Az eddigi tapasztalatok alapján a CBD okozhat aluszékonyságot, illetve súlyos esetben máj károsodást. Egyéb epilepszia gyógyszerekkel együtt szedve negatívan befolyásolhatja a betegséget.

A klinikai tesztelésen átment CBD olajokon kívül számos egyéb gyógyászati marihuána alapú termék található meg a piacon. Ezek használata [magas kockázatot](#) hordozhat, hiszen pontos hatóanyag tartalma, így CBD koncentrátsága sem ismert.

A gyógyászati marihuána több, mint 500 hatóanyagából csak egy a CBD, mialatt a klinikailag bevizsgált CBD termékeket kizárólag ez az egy összetevő alkotja. Problémát jelenthet, hogy a magas koncentrátságú CBD-olaj drága, mert előállításához nagy mennyiségű ipari kenderre van szükség. Az ipari kender termesztése bürokratikus rendkívül szabályozott és hosszú időt vesz igénybe.

Források:

- Cannabis Europa [honlapja](#)
- EMCDDA [honlapja](#)
- For Alternative Approaches to Addiction, Think & do tank, [Cannabis Policy Reform Program](#)
- [A cannabis reader: global issues and local experiences. Perspectives on cannabis controversies, treatment and regulation in Europe](#) – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2008
- Cannabis Regulation in Europe – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction ([EMCDDA, 2017](#))